

Zpravodaj Obvodního výboru KSČM Praha 2

číslo 1/2015

Střípek k mozaice historické pravdy

Jako by toho bylo málo před sedmdesáti lety. Jako by málo matek ztratilo své syny, kteří zahynuli rukou hitlerovského vraha lačného světovlády a zisku. Jako by málo polí se proměnila z lůn rodících chléb v krvavá jezera. Jako by málo škol z execírovali na vojenské lazarety...

A přesto nyní znovu, obrazně vyjádřeno s klasikem německé literatury, pokouší se Mefisto o duši Fausta. Kdo má oči k vidění a uši k slyšení, ten to vidí a slyší. Stačí se rozhlédnout kolem sebe. Také naším zemským rájem to napohled se prohánějí novodobí křižáci, kteří nám mají vštípit do paměti jedinou správnou cestu vytyčenou zaoceánským Velkým bratrem, po níž se prý ubírají dějiny. Také u nás se k tomu neštítí hlásné trouby lokajů tohoto Velkého bratra zneužít i dvě takřikajíc svatá slova, jimiž jsou: svoboda a demokracie. Opentlovali je mašličkou „západní“, jen aby důvěřivcům nasadili růžové brýle mámení.

Je těžké nepodlehnout, usmívá-li se na nás Mefisto z většiny masmédií od rána do večera. Avšak i proti tomuto falešnému úsměvu je účinná obrana. Snad nejprostěji i nejnvýstižněji ji charakterizoval Mistr Jan Hus, jehož 600. výročí upálení letos vzpomínáme: „Hledej pravdu, slyš pravdu, uč se pravdě...“

Bezpochyby se to vztahuje i na pravdu o našich novodobých dějinách před sedmdesáti lety. Střípkem k bohaté mozaice této pravdy, o jejíž zpochybnění zvláště teď všemožně usilují prorežimní slouhové, je také dobová osobní vzpomínka, kterou zde přinášíme a jež se týká Prahy 2. Jejím autorem je publicista PhDr. Jaroslav Kojzar, který prožil v této čtvrti část svého života.

(z)

Využijte naší bezplatné sociální a právní poradny

Zborovská 44, 150 00 Praha 5

Návštěvu si domluvte na telefonu 257 211 963

Můj konec války

Po náletu spojenců

Bylo to v polovině února 1945. Tehdy na východě skončila „budapeštská operace“ a dva nálety doslova smetly z mapy Drážďany. Můj otec a má matka i jejich přátelé zničení Drážďan Němcům přáli. Mně bylo sedm a musel jsem tehdy psát domácí úkol ze školy. „Takhle se psací písmena nepíší a »u« už vůbec ne,“ dostal jsem pohlavek – maminka byla od rány – a musel jsem psát znovu. A pak to přišlo. Zvuk sirény jsme znali. Někdy jsme při ní šli do sklepa, většinou však nikoli. Nebyli jsme přece Němci, nás anglo-američané bombardovat nebudou, myslili si všichni u nás doma. Proto jsem dál smolil své »a« a »u«.

Avšak po chvíli se nad Prahou objevily letecké svazy a začaly padat bomby. Maminka nedbajíc, že jsem nedopsal domácí úkol, mě popadla a odtáhla do koupelny a nevím proč, strčila do prázdné vany. Mezitím výbuch za výbuchem otřásl i našim domem. Začal jsem křičet a nebyl k utišení. I když všechno skončilo, stále jsem plakal. Chvěl jsem se strachem a nechtěl odejít z koupelny. Když mě maminka přece jen dostala z koupelny ven, uviděl jsem spoušť. Otec stál mezi sklem z okna rozsetým po celé kuchyni. Tlaková vlna, bydleli jsme v Římské ulici u rozhlasu, proměnila skleněnou tabuli v sněhové lesknoucí se vločky, které pokrývaly všechno.

Po náletu spojenců

Vyhlédlí jsme z okna. Pod námi hořelo. Jen sto padesát dvě stě metrů jsme byli od smrti. Když jsme pak vyběhli na ulici, ocitli jsme se v infernu. V ulici Schwerinově, tedy Vinohradské, hořelo několik domů. Ten den, jak jsme se dozvěděli později, zahynulo 701 lidí a 1 184 jich bylo zraněno. Zničeno bylo 183 domů či historických objektů a dalších zhruba dvě stě bylo poškozeno (Emauzský klášter, Faustův dům, Vinohradská synagoga). Bez přístřeší zůstalo 11 000 Pražanů. A důvod? Přestože

Vinohradská po náletu spojenců

americká oficiální místa několikrát vyjádřila politování nad bombardováním, nepodařilo se prokázat, zda šlo o nedopatření (kvůli špatné viditelnosti a poruše na radiolokátoru hlavního navigátora letecké formace),

Karlovo náměstí po náletu spojenců

anebo o přímý rozkaz.

Druhý den po náletu navečer jsme si šli s rodiči prohlédnout tu spoušť, kterou způsobila zcela zbytečně americká letadla. Zásah dostalo nejen několik domů na zmíněné Schwerinově – Vinohradské třídě, ale i v Blanické ulici. Jedna ze škol Na Smetance prakticky

Emauzy po náletu spojenců

přestala existovat. Raisova škola, kde spisovatel Rais býval ředitelem, ztratila část tříd, které zničila puma. Dům v Budečské, kde jsme měli brzy bydlet, měl zcela zničena horní patra a v nich zahynula jedna rodina. Přestal existovat starodávný emauzský kostel. Viděli jsme i starou synagogu, jež stále ještě hořela.

Zamířili jsme na Albertov. Kupodivu střed čtvrti jako by se bombardování vyhnul. Až od Apolináře jsme mohli spatřit novou spoušť. Stále ještě hořel klášter Na Slovanech, zasažený Palackého most jsme neviděli. Lidé, stejně jako my, mířili směrem dolů na Albertov, kde byly budovy univerzitních nemocnic. Před jednou budovou stálo velké množství tlačících se Pražanů. Nezakrytá okna do místnosti hluboko pod úrovní ulice otevírala děsivý pohled. Sem byli svázeni mrtví po bombardování a přikrývání bílou plachtou. Protlačil jsem se dopředu, ničemu jsem nerozuměl. Maminka, která pochopila, oč tu jde, mě chytila za rukáv a odtáhla pryč. Ptal jsem se, co to tam vlastně bylo. „To nic, to se nás netýká.“ Dnes vím, že jsme mohli být mezi těmi tam dole.

Obava rodičů o mne je vedla k rozhodnutí odvézt mě, než to všechno přejde, k babičce do Tmáně u Zlonic. Zlonice – připomínám – je místem, kde kus svého mládí prožil Antonín Dvořák, kde chodil do školy slavný pěvec Lev, kde podle návrhu Kiliána Diezenhofera byl postaven kostel a domek pro přestárlé, kde farářoval kronikář Václav Hájek. Tady jsem tedy měl v klidu přečkat válku. Jenže čas letěl, další bomby dopadaly zbytečně na naše města a dokonce i na Prahu. Berlín byl obklíčen a nakonec i dobyt; sebevraždu spáchal Adolf Hitler.

Stavba barikády u rozhlasu

Avšak v Praze se bojovalo. Byl 5. květen. Bydleli jsme za rohem u rozhlasu a moji rodiče zde byli. Jak se s nimi spojit? Nešlo to. Buď byly přerušeny spoje, anebo vzkaz, aby přišli k telefonu, sami jsme telefon neměli, neměl kdo doručit. Tehdy mít „rádio“ nebylo pravidlem a ve vesnici ho mělo jen několik majetnějších. Pro babičku to byla ovšem jediná spojnice s mými rodiči. Proto od oběda pátého května stála pod oknem susedova domu a poslouchala každou zprávu a zprávičku o tom, co se dělo u rozhlasu. Já zatím s kluky a holkami si klidně hrál a vůbec nevěnoval pozornost dění tam daleko, kde možná táta s mámou už třeba nejsou mezi živými.

Osvoboditelé v Praze

Živi byli, ale babička měla pravdu, když se o ně bála. Hned 5. května otec s několika dalšími muži z okolí a strážníky, kteří přijeli z Bartolomějské, kde vzniklo jedno z center odporu, se snažili dostat do budovy rozhlasu. Skupina, v níž byl, se pokusila, jak později vyprávěl, dostat se dovnitř přes jeden ze sousedních domů. Měli málo zbraní. Našly se nějaké, ale nezbyly na každého. Tatínek získal pancéřovou pěst a s ní šel s ostatními. Pod vedením jednoho důstojníka, jenž později byl nedaleko v ulici zastřelen, vnikli do onoho sousedního domu a pokusili se prokopat v jednom patře do stejného podlaží rozhlasové budovy. Venku zatím stále probíhal boj a umírali lidé. Tím prvním padlým byl strážník s příznačným jménem – Svoboda.

A pak přišlo 9. května. Brzy ráno mě probudila babička. Nařídila »vstávej« a já vstal. Nevěděl jsem, co se děje. Před našimi okny na návsí byl velký shluk lidí. Neviděl jsem nic. Jen jakási divná vozidla. S babičkou, aniž jsme posnídali, jsem vyběhl ven. Tam byl již děda a s ním snad celá vesnice. U potoka stál poškozený německý nákladní automobil, kus mostního ohrazení bylo zničeno a kolem nás směrem na Prahu jel tank za tankem a občas některý z tankistů hodil mezi nás čokoládu anebo konzervu vojenského jídla. My kluci jsme se na to vrhli a nelítostně se tahali o poklad, jenž byl v této době pro nás skutečně pokladem.

Potom jeden tank zastavil. Vojáci v uniformách, které jsme neznali, ale kteří mluvili řečí, jež se nám zdála blízká, žádali vodu. Dostali ji, dokonce i mléko. A tehdy jeden z tankistů se zastavil u mne, usmál se a vyzvedl mě na tank. Byl jsem v sedmém nebi. Všichni kluci a holky mohli závidět. Dodal, když se obrátil k babičce: „Doma mám také takového“ a pohládl mě po tváři.

Pak se vydal dál směrem ku Praze. Později jsme se dozvěděli, že jedna nacistická SSjednotka se pokusila tankům přehradit cestu střelbou z malého lesíku, jenž byl nad naší vesnicí. Esesáci padli do jednoho. Stálo to ale i život jednoho z tankistů.

Pohřeb padlých vojáků na náměstí Míru

Když jsem o několik dnů později ve škole na Mírovém náměstí sedl do své školní lavice, pamatuji si na první úkol, který nám uložila naše paní učitelka. Namalovat sovětskou a americkou vlajku.

Jaroslav KOJZAR

V textu jsou použity fotografie stažené z Internetu, jejich autor nebyl uveden.